

Εμβληματική τελετή ένταξης της Γηραιότερης Ελιάς της Πελοποννήσου στο Δίκτυο Αιωνόβιων Δέντρων Ελληνικής Επανάστασης

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Σε μια συγκινητική εμβληματική τελετή, που έλαβε χώρα την Κυριακή, 12 Οκτωβρίου 2025, στον παραδοσιακό οικισμό της Απιδέας του Δήμου Ευρώτα Λακωνίας, έγιναν τα αποκαλυπτήρια του επετειακού σήματος για την επίσημη ένταξη της Γηραιότερης Ελιάς της Πελοποννήσου στο Δίκτυο Αιωνόβιων Δέντρων Ελληνικής Επανάστασης.

Ειδικότερα, η εκδήλωση συνδιοργανώθηκε από τον Δήμο Ευρώτα, το Ινστιτούτο Πολιτισμού Μεσσηνίας και την Π.Ε. Λακωνίας, ενώ το έργο του συντονισμού και της παρουσίασης της τελετής είχε η συγγραφέας και ερευνήτρια λαογραφίας κ. Ελένη Τζικάκου, η οποία μεταξύ άλλων τόνισε ότι σύμφωνα με την μυθολογία η Θεά της σοφίας Αθηνά προσέφερε την ελιά ως θείο δώρο στον άνθρωπο και στους Αθηναίους, ενώ ο μύθος αυτός εμπεριέχει μια κωδικοποιημένη αλήθεια καθώς η

καλλιέργεια της ελιάς και η κατανάλωση ελαιολάδου αποτέλεσε ένα μεγάλο άλμα για τον Έλληνα, διότι τα θρεπτικά συστατικά του ενίσχυσαν την διανοητική του διαύγεια και την ανάπτυξη της ευφυΐας του, σύμφωνα με άρθρο των New York Times «ο Έλληνας έστησε τον άνθρωπο στα πόδια του δίνοντας του σκέψη, λόγο και αξιοπρέπεια» επισήμανε.

Στο πλαίσιο των σύντομων χαιρετισμών, ο αρχιερατικός επίτροπος Μολάων πρωτ. Παναγιώτης Λεγάκης μετέφερε τις ευχές και τις ευλογίες του Μητροπολίτη Μονεμβασίας και Σπάρτης Ευστάθιου, ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Αθανάσιος Δαβάκης μοιράστηκε με τους παρευρισκόμενους ένα αγαπημένο του ποίημα για τον συμβολισμό της ελιάς, ο Δήμαρχος Ευρώτα κ. Δήμος Βέρδος τόνισε την σημασία προστασίας και ανάδειξης του υπεραιώνobiου δέντρου, ο Περιφερειακός Σύμβουλος κ. Παναγιώτης Τζινάκος εκπροσωπώντας την Περιφέρεια Πελοποννήσου αναφέρθηκε στην στήριξη της Περιφέρειας σε θέματα πολιτισμού και περιβάλλοντος, ο δημιουργός του εν λόγω ερευνητικού Δικτύου κ. Δημοσθένης Κορδός εστίασε στην εξέλιξη και στους στόχους του προγράμματος τονίζοντας την σημασία του έργου για την προστασία και την ανάδειξη των μνημειακών δέντρων της Πελοποννήσου, ο δάσκαλος και συγγραφέας κ. Γεώργιος Μπόνος αναφέρθηκε στην έρευνα του για τα αιωνόβια ελαιόδεντρα της Λακωνίας, ενώ τόνισε ότι το λάδι της ελιάς θεωρείται η πρώτη κυρίαρχη γεύση μετά το μητρικό γάλα αποτελώντας τον δεύτερο ομφάλιο λώρο της ζωής μας και η Διευθύντρια κ. Ευγενία Μπέρδου του 1ου ΕΠΑΛ Μολάων μίλησε για την πρωτοβουλία του σχολείου να αποτελέσει πρεσβευτής της μνημειακής ελιάς στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο.

Την εκδήλωση τίμησαν ακόμη με την παρουσία τους ο Διοικητής του Κέντρου Εκπαίδευσης Εφοδιασμού Μεταφορών (ΚΕΕΜ) Σπάρτης Ταξίαρχος κ. Γεώργιος Ζορμπάς, ο αντιδήμαρχος Δήμου Σπάρτης κ. Θεοφάνης Λάζαρης, ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Δασών Λακωνίας κ. Ηλίας Κοντάκος, ο Διευθυντής του πολιτιστικού οργανισμού «Δρόμοι της Ελιάς» κ. Γεώργιος Καραμπάτος καθώς και μέλη του οργανισμού, ο υποδιοικητής του αστυνομικού τμήματος Ευρώτα κ. Γεώργιος Ευσταθίου, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Αποστράτων Σωμάτων Ασφαλείας Λακωνίας κ. Παναγιώτης Λιάσκος, εκπρόσωποι τοπικών συλλόγων, εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λακωνίας καθώς και πλήθος κόσμου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην τελετή παρέστεκαν τιμητικά και με σεβασμό τα μέλη του Συλλόγου Ιστορικής Αναβίωσης Σπάρτης με τοπικές παραδοσιακές φορεσιές της περιόδου της Ελληνικής Επανάστασης, φέροντας ανάλογη αρματωσιά για να τιμήσουν τους αγώνες των Ελλήνων για ελευθερία καθώς και την ιερή ελιά που αποτελεί τον γηραιότερο μάρτυρα της Ελληνικής Επανάστασης στην Πελοπόννησο.

Ακολούθως, ο ερευνητής κ. Παναγιώτης Λαλούσης αναφέρθηκε εκτενώς στην ιστορική συσχέτιση της μνημειακής ελιάς με την Ελληνική Επανάσταση. Μεταξύ άλλων, τόνισε ότι η μνημειακή ελιά κατά το έτος 1821 «αφουγκράζεται» τον γοερό θρήνο της πρεσβυτέρας όταν οι Τούρκοι αποκεφάλισαν τον ιερέα του οικισμού ανήμερα του Αγ. Γεωργίου, ενώ 4 χρόνια αργότερα οι ορδές του Ιμπραήμ Πασά στην Λακωνία προκαλούν μεγάλες καταστροφές και η μνημειακή ελιά «είδε» τους Τουρκοαιγύπτιους να καίνε τα δέντρα της περιοχής, να λεηλατούν τον οικισμό της Απιδέας και να αιχμαλωτίζουν τον άμαχο πληθυσμό του και να τον οδηγούν στα κάστρα της Μεθώνης και του Νεόκαστρου στην Μεσσηνία.

Επιπλέον, επισήμανε ότι αναφορά του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη προς το Υπουργείο Πολέμου τον Σεπτέμβριο του 1825 αναφέρει χαρακτηριστικά: «Έκαυσεν όλα τα πέριξ χωρία εν μόνον είχανάκαυστον Μολάους λεγόμενον και το έκαυσεν και εκείνο χθες. Δεν παύει όμως να καπνίζει την ατμόσφαιραν και αφού δεν έχει πλέον χωρία να καίει, καίει τους φράκτες των αμπελιών», ενώ ίδια εικόνα αποτυπώνεται και σε έγγραφο του Παναγιώτη Γιατράκου προς τον Κουντουριώτη το οποίο αναφέρει «ο Ιμπραήμ αφού έκαψε τους Μολάους, αντιλαμβανόμενος τις προθέσεις του αντιπάλου κινήθηκε προς τα Νιάτα και την Απιδιά, θέτοντας ως στόχο τώρα τα Κουνουποχώρια».

Τόνισε ακόμη ότι η εν λόγω υπεραιωνόβια ελιά αλλά και όσες γηραιές βρίσκονται μέχρι σήμερα στους παρακείμενους αγρούς αποτελούσαν κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης σημαντική πηγή εισοδήματος εθνικού λαδιού, ενώ σχετική αναφορά γίνεται σε επιστολή του πολιτάρχη της Μονεμβασίας Ευαγγέλη Νικότης προς την Υπέρτατη Διοίκηση τον Μάρτιο του 1824 στην οποία σημειώνεται ότι «ο Χ'Στεφανής ετραβήχθη έως το ακρινόν χωρίον της επαρχίας, ονομαζόμενον Απιδιά..εστάθη δύο τρεις ημέρας και εσύναζε τα εθνικά λάδια της». Αnéφερε ακόμη ότι η μνημειακή ελιά της Απιδέας «αγνάντεψε» τους προγόνους μας να υψώνουν την ελληνική σημαία στον λόφο του «Πύργου» και της «Κριτσόβας» και «άκουσε» την καμπάνα του ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου να αναγγέλλει το χαρμόσυνο μήνυμα της ελευθερίας, ενώ λόγω του μεγέθους της θα πρόσφερε την σκιά της σε Έλληνες αρματωμένους και σε βοσκούς που απάγκιασαν με τα κοπάδια της στον κορμό της.

Επιπλέον, σε σχέση τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ελαιόλαδου της Γηραιότερης Ελιάς της Πελοποννήσου, ποικιλίας Μυρτολιάς, τόνισε ότι, σύμφωνα με την επιστημονική ανάλυση του ελαιολάδου που συλλέχθηκε από τον καρπό της κατά την τελευταία ελαιοκομική περίοδο, το λάδι της κατατάχθηκε στην ανώτατη κατηγορία ως εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο (Premium Extra Virgin Olive Oil), ενώ πληρούσε το σύνολο των κριτηρίων που το κατατάσσουν στην κατηγορία του άριστου ελαιόλαδου, επισημαίνοντας βάσει των δεδομένων αυτών ότι πρέπει να δούμε με μεγαλύτερο πλέον οικονομικό ενδιαφέρον τις παλιές ελληνικές ποικιλίες που κουβαλούν στις πλάτες τους αιώνες ζωής. Τέλος, πρότεινε οι αθλητές του διεθνή υπερμαραθώνιου «Σπάρταθλον» να στεφανώνονται με κλαδιά από την εν λόγω ιερή ελιά.

Σε σχέση με την πρόσφατη ανακήρυξη της μνημειακής ελιάς της Απιδιάς ως «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης» μίλησε η νηπιαγωγός κ. Ζαφειρία Θεοδωρακάκου, τονίζοντας μεταξύ άλλων ότι η Γηραιότερη Ελιά της Πελοποννήσου έχει περίμετρο βάσης κορμού 14,10 μ. και η ηλικία της ξεπερνά τις δύο χιλιετίες, ενώ οι προγενέστεροι οικιστές του οικισμού αποκαλούσαν το υπεραιωνόβιο δέντρο «Ελιά του Χριστούλη», υποδηλώνοντας την ύπαρξη της στα χρόνια της γέννησης του Χριστού.

Εν συνεχεία, ακολούθησε η απαγγελία του Εθνικού Ύμνου από τους παρευρισκόμενους και μέσα σε ένα συγκινητικό κλίμα έγιναν αποκαλυπτήρια του σήματος του Δικτύου Αιωνόβιων Δέντρων Ελληνικής Επανάστασης από τον Υφυπουργό Εθνικής Άμυνας κ. Δαβάκη, τον Δήμαρχο Ευρώτα κ. Βέρδο, τον δημιουργό του Ινστιτούτου Πολιτισμού Μεσσηνίας κ. Κορδό και τον ιστορικό

ερευνητή κ. Λαλούση. Εν συνέχεια, σε μια ιδιαίτερα συμβολική κίνηση, ο Δήμαρχος Ευρώτα παρέδωσε την Ελληνική Σημαία που σκέπαζε το σήμα του Δικτύου στο Πύραρχο και Διοικητή Πυροσβεστικής Λακωνίας κ. Χρήστο Νικολέτο για όσα προσφέρει η εν λόγω υπηρεσία για την προστασία της βιοποικιλότητας.

Τέλος, για πρώτη φορά, αναβιώνοντας μια τελετουργία των Αρχαίων Ελλήνων, έγινε ταινίωση (περίδηση) της Γηραιότερης Ελιάς της Πελοποννήσου από μαθητές του 1ου ΕΠΑΛ Μολάων με κορδέλες λευκού και γαλάζιου χρώματος, δείχνοντας έτσι τον σεβασμό και την προστασία προς την ιερότητα του δέντρου. Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με την ευγενική προσφορά στους παρευρισκόμενους επετειακών συσκευασιών ελαιολάδου της Γηραιότερης Ελιάς της Πελοποννήσου που είχε επιμεληθεί ο ερευνητής κ. Λαλούσης, ενώ ο Δήμος Ευρώτα στο πλαίσιο της φιλοξενίας προσέφερε χυμούς, γλυκίσματα και τοπικά εδέσματα.

Η Γηραιότερη Ελιά της Πελοποννήσου συνιστά αδιάσπαστο συστατικό στοιχείο του λακωνικού τοπίου και αποτελεί σύμβολο αντίστασης, ελευθερίας, σοφίας, μακροζωίας και ιερότητας καθώς διαφυλάττει την άυλη πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής. Έτσι, προσδοκία όλων των παρευρισκόμενων στην εμβληματική τελετή, που τίμησε την φύση και τον πολιτισμό της περιοχής, ήταν η μνημειακή ελιά να αποτελέσει τον ιστορικό τόπο για την οργάνωση πολιτισμικών και εκπαιδευτικών εκδηλώσεων αλλά και για την θεσμοθέτηση μιας ετήσιας ημερίδας με την συμμετοχή φορέων από όλητην Πελοπόννησο για την ανάδειξη της σημασίας του ιερού δέντρου της ελιάς ως μέσο για την πολιτισμική και αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής.

